

วิถีพุทธ วิถีธรรม

มงคล โอมาก

การศึกษาเกี่ยวกับวิถีพุทธ วิถีธรรม

วิถีพุทธ แปลว่า แนวทางการศึกษา ทำให้เป็นคนดี และเข้าใจคำสอนในพระพุทธศาสนา

วิถีธรรม แปลว่า แนวทางการศึกษา ทำให้คนเป็นคนดี ความบริสุทธิ์ ความสะอาด กอปรด้วยคุณธรรม จริยธรรม

มนุษย์ เป็นสัตว์สังคม ไม่สามารถอยู่ได้ตามลำพังคนเดียวได้ ต้องอาศัยอยู่ร่วมกัน เป็นหมู่ เป็นพวก เป็นคณะทุกชีวิต มนุษย์จึงต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอด

เกิดมาเป็นมนุษย์นับว่าโชคดี เพราะภูมิมนุษย์นี้เป็นภูมิภพเชื่อมต่อไปยังสุคติภพ และทุคติภพ ขึ้นอยู่กับกรรมที่ได้กระทำไว้ โดยการปฏิบัติให้สมบูรณ์ทั้งกาย วาจา ใจ บูชา พระรัตนตรัยให้ถูกต้อง สร้างตนเองให้บริสุทธิ์ด้วยองค์ศีล สมาธิ และปัญญา เพื่อให้จิตวิญญาณเข้าถึงโลกุตระธรรม ด้วยการละกิเลส ตัณหา อุปาทาน

มนุษย์ ทุกรูป ทุกนาม ที่เกิดมาบนโลก ล้วนเกิดมาจากพลังกรรม มีกรรมเป็นแดนเกิด มีกรรมเป็นทายาท มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ และต้องอยู่กับกรรมดี กรรมชั่วที่เราเคยกระทำไว้ในอดีตชาติ เป็นเหตุให้มนุษย์เกิดมาบนโลกนี้

มนุษย์เราเกิดมาพร้อมกับ**วิญญาน** หรือเรียกว่า **จิตเดิมแท้** หรือ**ธรรมญาณ** คือ ญาณแห่งการเรียนรู้แจ้ง ซึ่งมีอยู่ในตัวมนุษย์ผู้ประเสริฐทุกคน ถ้าทำให้วิญญานของตนตกต่ำ ลุ่มหลงในกิเลสจนไม่รู้ **เกิดมาจากไหน เกิดมาทำไม ตายแล้วไปไหน**

ฉะนั้นเราต้องศึกษาพระธรรมคัมภีร์ขององค์ศาสดาในศาสนาต่างๆ ที่ช่วยเหลือให้ เวไนยสัตว์ ทั้งได้ศึกษาเรียนรู้มากมายจนกระทั่งถึงหลักธรรมที่แท้จริง สามารถรู้ตื่น **หันมาปฏิบัติ บำเพ็ญคุณธรรม ความดี** จนมีความแจ้งในธรรม สามารถลวงพ้นความทุกข์ หลุดพ้นที่แท้จริง สามารถรู้ตื่น หันมาปฏิบัติธรรม

โปรดอย่าลืมว่า คนเป็นสัตว์ชนิดหนึ่งเหมือนกัน คนต่างจากสัตว์ตรงที่มี สัญชาตญาณ ตรงที่ความเป็นมนุษย์ รู้จักขยันหมั่นเพียร พากเพียรหาความรู้จักเสียสละ และอุทิศตนเพื่อให้เกิด**สัญชาตญาณของความเป็นมนุษย์**

วิถีพุทธ วิถีธรรม

วิถี แปลว่า ทาง ถนน แนว

พุทธ แปลว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

ธรรมะ แปลว่า คุณความดี คำสอนในพระพุทธศาสนา

วิถีพุทธ แปลว่า แนวทางศึกษาทำให้เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

พุทธศาสนา ตั้งอยู่บนพื้นฐานของไตรลักษณ์ ประกอบด้วย **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา**

ตามคำสอนของพุทธทาสภิกขุ

การทำงาน คือ การปฏิบัติธรรม

อันการทำงาน คือ คุณค่าของมนุษย์

ของมีเกียรติ สูงสุด อย่าสงสัย

ถ้าสนุก สนุกด้วยการทำงาน เบิกบานใจ

ไม่เท่าไร ได้รู้ธรรม ฉ่ำจิตใจ

ตัวการทำงาน คือตัวการ ประพฤติกรรม

พร้อมกันไป หลายคำ มีค่ายิ่ง

ถ้าจะเปรียบ ก็เหมือนคน ฉลาดยิ่ง

นัดเดียวยิ่ง เกือบนก หลายนกเอ๋ย

การรู้ว่าอะไรเป็นอะไรถึงที่สุดนั้น คือ รู้ว่าสิ่งทั้งปวงไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัวตน ของตนที่เรียกว่า **“ความมี ความเป็น”**

ปาฏิหาริย์หลากหลาย

เกรียงไกร

ธรรมะ เป็นเพชรน้ำเอกประเมินค่ามิได้ ผู้ใดมีธรรมะทำให้สุขโลก สุขธรรม สุขนอก สุขใน สุขชาตินี้ สุขชาติหน้า “ท่านเรียกว่า สุขใจ”

คนไทยควรนำธรรมะมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน เพื่อให้ชีวิตรุ่งโรจน์ ดังนี้

๑. ความสุขแท้จริง หมายถึง ความสุขที่ปราศจากความทุกข์

๒. ธรรมะทำให้คนมีความเต็มเปี่ยมแห่งความเป็นมนุษย์ หมายถึง คนที่มีจิตใจสูงส่ง เต็มเปี่ยมไปด้วยความมีเมตตา กรุณา มีจิตใจสะอาด สว่าง และสงบ

๓. ธรรมะทำให้คนเมื่อจะทำหน้าที่อะไรก็ทำให้ทำหน้าที่เต็มความสามารถ
โดยไม่กังวลและหวังผลตอบแทน

๔. ธรรมะทำให้เกิดความรักเป็นสากล คือ มีความรักแท้จริง ไม่มีความโกรธ ไม่มีความหลงกลวงใดๆ เคลื่อนแปงอยู่เลย “ธรรมะเป็นกุญแจไขจิตใจคนให้มีความสมบูรณ์” ธรรมะ ทำให้เราดำรงตนเป็นคนน่าไหว้ การดำรงตนให้น่าไหว้ คือ การดำรงตนอยู่ในความเป็น “สมณะ” คือ ความสงบกาย วาจา ใจ โดยสมบูรณ์นั่นเอง สมณะ ไม่จำเป็นต้องหัวล้าน หรือ นุ่งผ้ากาสาละ แต่บุคคลที่น่าไหว้อยู่ที่กาย วาจา ใจ อย่างสมณะต่างหาก

“สมณะ แปลว่า ผู้สงบ หรือผู้มีธรรมเป็นเครื่องสงบ”

ธรรมะ เป็นเครื่องทำความสงบ ควรจะมีขอบเขตกว้างกว่าตนเองสงบ และผู้อื่นก็พลอยสงบ การไม่เบียดเบียนตน และเบียดเบียนผู้อื่น เช่นนี้เป็นลักษณะที่ทำให้เป็นบุคคลน่าไหว้ เป็นเพราะผู้มีธรรมะจะทำอินทรี ผีพวกรณของผู้นั้นอึดเอิบ ฝูงใส มีแนวของความเยือกเย็นเป็นสุข ซึ่งเป็นภาพความซาบซึ้ง ใครเห็นแล้วก็ต้องไหว้ ถ้าไม่ไหว้ภายนอก (ยกมือไหว้) ก็ต้องไหว้ภายใน (จิตใจ) คือ **“ขอมสักการะโดยสิ้นเชิง”**

ธรรมะ เป็นบันไดเลื่อนสร้างทางตัดกรรม กรรมเป็นวัฏจักรที่เที่ยงแท้ เมื่อนำธรรมะไปประยุกต์ใช้ทำให้เกิด **คุณธรรม** หมายถึง ธรรมที่ปฏิบัติแล้วเป็นคุณ หรือ **จริยธรรม** หมายถึง จริตอุปนิสัย มีความงดงาม ตรงไปตรงมา นำคบหา ไม่คิดในข้ออในกระดุก ไม่เป็นพิษภัย “**ไม่คิด จิตสว่าง ไม่หวัง ไม่อยาก ไม่ทุกข์ ก็เป็นสุข**”

เด็กเรียนธรรมะ จะมีเด็กสักกี่คนขอเลือกใช้เวลาว่างจากการเล่าเรียนเพื่อค้นหาวิถีแห่งธรรมะ เพราะเด็กกับธรรมะดูเหมือนจะเป็นคนละเรื่องเดียวกัน...แต่ใช่ว่าจะไม่มี

การปฏิบัติธรรมเป็นพื้นฐานของชีวิต ถ้าไม่มีธรรมะ ไม่มีการปฏิบัติธรรม ทำให้เราไม่มี แผนที่ของชีวิต ทำให้เราไม่มีแสงสว่าง

หากเด็กได้พัฒนาจิตใจในกิจของธรรมะ ก็เท่ากับผู้ใหญ่ได้บ่มเพาะเมล็ดพันธุ์ของธรรมะ ให้แตกกิ่งก้านสาขาออกไป หมายความว่า **“เราได้ช่วยให้โลกในวันข้างหน้างดงามในวันนี้แน่นอน”**

วิถีพุทธ วิถีธรรม ความหมายของ “ศาสนา”

ความหมายข้อที่ ๑ ศาสนา หมายถึง ลัทธิความเชื่อถือของมนุษย์ มีหลักคือ การแสดงกำเนิดและความสิ้นสุดของโลก

ความหมายข้อที่ ๒ ศาสนา หมายถึง คำสั่ง คือ วินัยที่เน้นกำกับ บทบัญญัติ สำหรับบังคับให้คนอยู่ในระเบียบอันดีงาม

ความหมายข้อที่ ๓ ศาสนา หมายถึง ความคิดชอบ อันเป็นรากเหง้าแห่ง การกระทำที่ชอบ และการพูดที่ชอบนั่นเอง

ความหมายข้อที่ ๔ ศาสนา หมายถึง ศาสนาของผู้รู้ เพราะพุทธะ แปลว่าผู้รู้คือ รู้ความจริงของสิ่งทั้งปวงให้ถูกต้อง เพราะฉะนั้นพุทธศาสนาจึงอาศัยสติปัญญา หรืออาศัย วิชาความรู้ที่ถูกต้อง เพื่อทำลายความทุกข์เหล่านั้น (พระยาอินทรมณตรี)

ความหมายข้อที่ ๕ ศาสนา หมายถึง เป็นผู้ช่วยฝึกฝนให้คนประเสริฐจนสูงสุด คนที่ได้รับการฝึกฝนแล้วจะช่วยเหลือพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญ มั่นคง และมีแต่สันติสุข ศาสนามีความสำคัญในการพัฒนามนุษย์ ทำให้คนมีคุณสมบัติพร้อมที่จะดำเนินชีวิต เพื่อ ความดีงาม ทำให้สังคมมีความร่มเย็น

ความหมายข้อที่ ๖ ศาสนา หมายถึง มีความหมายกว้างกว่าศีลธรรม ศีลธรรม หมายถึง ข้อปฏิบัติ ทำให้คนไม่เป็นคนเบียดเบียนตนหรือคนอื่น

ความหมายข้อที่ ๗ ศาสนา หมายถึง ระเบียบโนชั้นสูง ผลแปลกแตกต่างกันไป เฉพาะศาสนานั้นๆ

ความหมายข้อที่ ๘ ศาสนา หมายถึง วิชา ระเบียบปฏิบัติ ทำให้เรารู้ว่าอะไรเป็นอะไร เท่านั้นเอง

ความหมายของพระพุทธศาสนา

ความหมายข้อที่ ๑ พุทธศาสนา หมายถึง เป็นศาสนาแห่งศีลธรรม (Morol) เพราะมีการกล่าวถึงบาป บุญ ความซื่อตรง ดี ชั่ว ความกตัญญู ความสามัคคี เหล่านี้ พุทธศาสนาล้วนให้เราะมัดระวังในการปฏิบัติ

ความหมายข้อที่ ๒ พุทธศาสนา หมายถึง ไม่ใช่หนังสือ ไม่ใช่คัมภีร์ ไม่ใช่ตามบอกเล่าพระไตรปิฎก หรือตัวพิธีรีตองต่างๆ พุทธศาสนาตัวแท้นต้องเป็น **“ตัวการปฏิบัติด้วยกาย วาจา ใจ”**

ความหมายข้อที่ ๓ พุทธศาสนา หมายถึง ศาสนาแห่งปัญญา เพราะพระพุทธศาสนาประกอบด้วย ธรรมกับวินัย ทำให้ชาวพุทธมีแบบแผนในการดำเนินชีวิตเป็นของตนเอง

ความหมายข้อที่ ๔ พระพุทธศาสนา เป็นมรดกล้ำค่าของคนไทย ซึ่งควรจรรโลงและรักษาไว้ เพราะทำให้คนไทยรู้หลักปฏิบัติ ธรรมบริหารจิต เจริญปัญญา

ความหมายข้อที่ ๕ พุทธศาสนา หมายถึง ระเบียนวิชา รวมทั้งระเบียบปฏิบัติ สำหรับจะให้เราทำอะไรเป็นอะไร ถ้าเรารู้ว่าอะไรเป็นอะไร จริงๆ แล้วไม่ดี เราย่อมไม่ปฏิบัติต่อสิ่งทั้งปวง

ความหมายข้อที่ ๖ พุทธศาสนา หมายถึง บอกให้เราว่าสิ่งทั้งหลายไม่มีตัวตน มีแต่ความปรุงแต่งต่างกันไป และมีความทุกข์รวมอยู่ในนั้นด้วย

ความหมายข้อที่ ๗ พุทธศาสนา หมายถึง ระเบียนวิชา และระเบียบปฏิบัติที่ทำให้เรารู้ว่าอะไรเป็นอะไรเท่านั้นเอง

ความหมายข้อที่ ๘ พุทธศาสนา หมายความว่า พุทธศาสนาย่อมไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อศาสนาใดๆ แต่มีอะไรมากกว่าศาสนาอื่นๆ โดยเฉพาะการปฏิบัติในทางปัญญา อันเป็นลึกซึ้งที่สุดท้าย คือ ตัดความยึดมั่นทั้ง ๔ ประการ ปลดปล่อยจิตให้เป็นอิสระจากสิ่งทั้งปวง ไม่ผูกพันกับทาส หรือตกอยู่ในอำนาจของสิ่งทั้งปวง เช่น เป็นเจ้าบนสวรรค์ หรือผีสิงเทวดา ข้อนี้แหละไม่มีศาสนาอื่นที่กล้าพอที่จะสอนให้เป็นอิสระโดยสิ้นเชิง **“นี่แหละ คือความหมายของความเป็นศาสนาสากล”**

ความหมายข้อที่ ๙ แปลความว่า ศาสนาของผู้รู้ จึงเป็นศาสนาต้องอาศัยสติปัญญา หรืออาศัยความรู้ที่ถูกต้องจากผู้รู้ เพื่อทำลายความทุกข์ และดับเหตุของความทุกข์เหล่านั้น

ความหมายข้อที่ ๑๐ พุทธศาสนา ถือวิธีปฏิบัติ เพื่อเอาตัวรอดจากความทุกข์ โดยการทำให้รู้ความจริงว่าอะไรเป็นอะไร

ความหมายข้อที่ ๑๑ พุทธศาสนามีฐานะเป็นศาสนา คือ ส่วนที่เป็นตัวระเบียบปฏิบัติ ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา กระทั่งผลงานของความหลุดพ้น

ความหมายข้อที่ ๑๒ พุทธศาสนามีฐานะเป็น “ศิลปะ” มีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง มีความงามในเบื้องปลาย ด้วยความสมบูรณ์แห่งปัญญา เมื่อใคร

อยู่ด้วยความงาม ๓ ประการ เช่นนี้แล้ว ถือว่าเป็นผู้มีศิลปะแห่งการดำรงอยู่อย่างสูงสุด ชาวตะวันตกหันมาสนใจพระพุทธศาสนา ในฐานะศิลปะแห่งชีวิต ผู้ดำรงอย่างถูกต้องตามศิลปะของการครองแห่งชีวิตของพระพุทธเจ้านั้น **“คือผู้มีชัยอยู่เหนือสิ่งทั้งปวงที่เข้ามาแวดล้อมตน”**

ความหมายข้อที่ ๑๓ พุทธศาสนาสอนให้คนเราละจากวิสัยของมนุษย์ปุถุชนไปสู่วิสัยของพุทธะเพื่อ **“น้อมนำเป็นจิตเมตตา”**

ความหมายข้อที่ ๑๔ ถ้ามองด้วยสายตาของนักศีลธรรมก็จะเห็นว่า ศาสนาเป็นพุทธศาสนาแห่งศีลธรรม มีการกล่าวถึงบุญ บาป ดี ชั่ว ความกตัญญูกตเวที ความสามัคคี ธรรมะของพระพุทธองค์ หรือของจริงเคยมีมาแต่ก่อนนั้น ถูกห่อหุ้มโดยพิธีรีตองจนมืด

ความหมายข้อที่ ๑๕ พุทธศาสนาจะมีผลมาจากความกลัว ก็มีใช้ความกลัวที่โง่เขลาของคนป่าเถื่อน จนถึงกับนั่งไหวรูปเคารพ หรือไหวสิ่งที่ยากการณแปลกๆ

ความหมายข้อที่ ๑๖ พุทธศาสนา คือ วิชาการทั้งปวงปฏิบัติ สำหรับจะให้รู้อะไรเป็นอะไร ถ้าเรารู้อะไรเป็นอะไรจริงๆ แล้ว เราย่อมไม่ปฏิบัติผิดต่อสิ่งทั้งปวง

ความหมายข้อที่ ๑๗ พุทธศาสนา คือ ระเบียบปฏิบัติขั้นสูง มีความหมายกว้างกว่าศีลธรรม

ความหมายข้อที่ ๑๘ พุทธศาสนาไม่ใช่ตัวหนังสือ มิใช่ข้อบังคับ มิใช่คัมภีร์ มิใช่สิ่งบอกเล่าตามพระไตรปิฎก แท้จริงพุทธศาสนาต้องเป็นตัวการปฏิบัติ “ด้วยกาย วาจา และใจ”

ความหมายข้อที่ ๑๙ พุทธศาสนาบอกให้เราเห็นว่าสิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่มีตัวตน มีแต่การแต่งกันไป และมีความทุกข์รวมอยู่ในนั้นด้วย

ความหมายข้อที่ ๒๐ พุทธศาสนา คือ ระเบียบวิชา ระเบียบปฏิบัติ ให้เรารู้ว่าอะไรเป็นอะไรเท่านั้นเอง

ความหมายข้อที่ ๒๑ ตัวพุทธศาสนาโดยตรง หมายความว่า ทำจิตให้เป็นอิสระ ถ้าไม่เป็นอิสระจากอำนาจครอบงำของสิ่งทั้งปวงแล้วจะเป็นจิตใจที่สะอาด บริสุทธิ์มิได้ จิตที่เป็นอิสระต้องมาจากความรู้ว่าอะไรเป็นอะไรถึงที่สุด

ความหมายข้อที่ ๒๒ คำว่าพุทธศาสนานั้นแปลว่าอะไร พุทธ แปลว่า พระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าแปลว่าผู้รู้ **“พุทธศาสนา แปลว่า ศาสนาผู้รู้”**

พุทธศาสนา คือวิชาและระเบียบ เพื่อให้รู้ว่าจะอะไรเป็นอะไร เมื่อเรารู้ว่าจะอะไรเป็นอะไรถูกต้องจริงแล้ว ไม่ต้องมีใครมาสอนเรา แนะนำเรา เราปฏิบัติสิ่งนั้นถูกต้องด้วยตนเอง แล้วกิเลสก็หมดไปเอง เราเป็นอริยบุคคลขั้นใดขั้นหนึ่งขึ้นมาทันที เราจะดูสิ่งที่ดีที่สุดในมนุษย์ควรจะได้ หรือชอบเรียกกันว่า “มรรค ผล นิพพาน” ที่ได้ด้วยตนเอง เพราะการที่เรามีความรู้ว่าจะอะไรเป็นอะไร โดยถูกต้องที่สุดอย่างแท้จริงเท่านั้น

การคำนึง คำนวณ เอาตามหลักเหตุผลนั้น ไม่ใช่การเห็นแจ้งอย่างที่เราเรียกว่า “เห็นธรรม” การเห็นธรรมไม่อาจเห็นด้วยการคิดไปตามเหตุผล แต่ต้องเห็นแจ้งด้วย **ความรู้สึกจากภายในแท้จริง**

วัตถุประสงค์ของพระพุทธเจ้า ของการออกบวช บวช แปลว่า ไปหมด หมดจากการครองเรือน หรือเพศฆราวาส พระองค์ออกบวชเพื่อแสดงว่าอะไรเป็นกุศล คำว่า กุศลของพระองค์ในที่นี้ หมายความว่า

หมายถึง ความฉลาด

หมายถึง ความรู้ที่ถูกต้อง

โดยเฉพาะก็คือ

รู้ว่าอะไรเป็นความทุกข์

อะไรเป็นเหตุให้เกิดทุกข์

อะไรเป็นเหตุให้ไม่มีทุกข์

เพราะถ้ารู้ถูกต้องสิ้นเชิงแล้ว ก็คือ ความฉลาด หรือความรู้ถึงที่สุด ฉะนั้นความรู้ว่าอะไรเป็นอะไรนั้นแหละตัว **“พุทธศาสนา”**

การบวชให้ได้บุญ

๑. บวชด้วยความสมัครใจ
๒. บวชเพื่อสนองตอบต่อคุณบิดา - มารดา

ประโยชน์ที่รับจากการบวช

๑. อานิสงส์พึงได้แก่ผู้บวชเอง
๒. อานิสงส์พึงได้แก่ผู้อื่น มีบิดา - มารดา เป็นธรรมประธาน
๓. อานิสงส์ที่พึงได้แก่ศาสนา

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

เครื่องมือหรืออาวุธของการบวช

๑. ขยันหมั่นเพียร
๒. พิจารณากัมมัฏฐานอันเป็นประธาน
 - ๒.๑ อสุภกัมมัฏฐาน
 - ๒.๒ ปัจจเวกขณ
 - ๒.๓ บริโศคปัจจัย ๔ อย่าง
 - ห่มจีวร
 - บิณฑบาต
 - เสนาสนะ
 - เก้าอี้

ปัจจัยที่ทำให้ตั้งอยู่ในคุณสมบัติที่เหมาะสมของสมณะ

ผู้บวชที่ดีนั้น ต้องปฏิบัติตนดังนี้

๑. เรียนจริง
๒. บวชจริง
๓. ปฏิบัติจริง
๔. ได้รับผลจริง
๕. สั่งสอนผู้อื่นจริง

สมณะ ผู้บวช ได้ปฏิบัติจริงย่อมส่งต่อ “พระพุทธศาสนาได้จริง”

ปรัชญา การได้บวชนั้นประเสริฐกว่าการได้เป็นจักรพรรดิ

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

